

Arnhemská země (Arnhem Land Plateau)

Jedná se o poloostrov na severu Austrálie v Severním teritoriu mezi Timorským mořem a Karpentarským zálivem s rozlohou kolem 80000 km². Převažují pískovcové plošiny, ložiska bauxitu a rad uranu. Střediskem je město Darwin.

Pro tuto oblast jsou typické monzunové deště a výrazné předěly mezi obdobím sucha a dešťů. V době srážek dopadají na silně rozbrázděnou náhorní plošinu prudké přívaly vody, které v kaskádách stékají do vodou vymletých roklí, v nichž vznikají řeky tekoucí do Carpentarského zálivu na východě, Arafurského moře na severu či Timorského moře na západě.

Přírodní podmínky pro život na náhorní plošině Arnhemské země jsou krajně náročné. Velké bloky pískovce oddělují jednotlivé průrvy, v těch nejhlubších se částečně udržuje vlaha, roste vegetace a žijí drobní živočichové. S blížícím se obdobím dešťů však na vrchu náhorní plošiny dosahují teploty extrémně vysokých hodnot a často dochází k lokálním požárům. V takovém prostředí se udrží jen velmi odolná vegetace. Díky těmto extrémním životním podmínkám je místní flóra i fauna unikátní.

Pískovcové skály, které nepoznamenal žádný významnější zemský výzdvih více než 100 milionů let, vznikly přibližně před 1 370 milióny let z nánosů usazených na dně pramenů a řek. Dva největší projevy vulkanické aktivity v této oblasti vychrlily na povrch lávu, která vytvořila horní vrstvu z vyvřelin. Ta během následujícího, již ne tak silného výzdvihu, popraskala a na plošině se vytvořily hluboké paralelní spoje. Začaly plnit úlohu kanálků vedoucích vodu, z nichž postupným vymýváním vznikla síť hlubokých roklí.

V Arnhemské zemi žijí domorodí obyvatelé částečně podle starých tradic svých kmenů i v dnešní době. Převážná část tohoto území patří do správy domorodců. Vstup do celé oblasti je možný jen na zvláštní povolení úřadů v Darwinu. Z hlediska archeologického se rovněž jedná o velmi zajímavou oblast. Nalézají se zde skalní fresky dávno vymřelých domorodých kmenů, četná pohřebiště a stará domorodá sídliště, která jsou zdrojem poznávání historie domorodé kultury.

Domorodci

Austrálci z Arnhemské země (či australského Top Endu) jsou nositeli zřejmě nejbohatší umělecké tradice v Austrálii. Tato oblast byla místem prvního kontaktu domorodců po příchodu z Asie a dodnes zůstala na australské poměry relativně nenarušenou oblastí. Netrpíme však naivní představou, že Austrálci v Arnhemské zemi nesledují televizi či že všude chodí pěšky. Pokud hovořím o nenarušenosti, mám na mysli spíše záležitosti spojené s náboženstvím a kulturou.

Bylo by velmi ambiciózní snažit se popsat všechny aspekty života Austrálců Arnhemské země. Jedná se o velice komplikovaný a odlišný svět, který nechceme povrchně odbýt jednou reportáží. A protože většina návštěvníků se tu s Austrálci stejně do hloubky nesetká, chceme se alespoň v několika odstavcích soustředit na to, co o nich nejlépe vypovídá a v čem můžete cítit i „ducha Arnhemské země“, tedy na skalní malby.

Dlouhá a bohatá historie kmenů v této oblasti je ve skalních malbách výborně zdokumentována. Podle

toho, co jsme se dověděli od rangerů v Národním parku Nitmiluku, je asi největším současným odborníkem na skalní malby v oblasti Top Endu pan Chaloupka (podle jejich výslovnosti by ale jeden to jméno nepoznal), archeolog a antropolog českého původu, žijící v současné době v Darwinu. Kdykoli prý rangeři objeví nějaké nové skalní malby, volají Chaloupku. Viděli jsme v knihkupectvích jeho publikace a dodnes litujeme toho, že jsme si je nezakoupili. Pokoušeli jsme se spojit s jeho dcerou, která dělá rangerku v Kakadu, ale bohužel měla zrovna volno. Snad příště.

V období, kdy se domorodci do své nové země dostali, bylo odlišné klima a hladiny oceánu byly níže, takže byla migrace mnohem jednodušší. O počátku migrace ze severu vedou dodnes archeologové spory, jedná se ale zřejmě o období před více než 50 tisíci lety. Nejstarší malby v Arnhemské zemi se zřejmě datují do období před 40 tisíci lety, ale starých maleb tu příliš nenajdeme. Malby většinou doprovázely vyprávění určitého příběhu a jak šel čas, přicházely nové příběhy a vypravěči a v některých lokalitách se dnes překrývají desítky vrstev maleb.

Skalní malba

Malby dobře dokumentují změny klimatu a životního prostředí. Slavné mokřiny Kakadu vděčí za svou existenci změně krajiny, způsobené zvýšenou hladinou oceánů. Na stěnách skal najdeme směsici mýtických bytostí, lidí a zvířat, některých dnes již vyhynulých, ale i svědectví o příchodu Evropanů. Malby sloužily k různým účelům a během tisíciletí se měnily i výtvarné styly, přičemž nejznámější je „rentgenový styl“, zobrazující především zvířata přesně tak, jak název napovídá. V současné době se z komerčních důvodů setkáte nejspíše s dalším tradičním výtvarným projevem Top Endu, a to s malbami na kůře.

Většina skalních maleb v Arnhemské zemi je pro nezasvěcené, což jsme v podstatě my všichni, naprosto nedostupná. Z těch mála, které má ale každý možnost vidět, jsou výborné příklady stylů a tematiky u skal Ubirr a Nourlangie v Kakadu a podél řeky v Nitmiluku. O obou národních parcích se můžete dovědět z reportáží věnovaným přímo jim.

Malby jsou velice citlivé na poškození. Barva je totiž z jílu, takže velice snadno absorbuje vlhko a prach. Restaurace maleb je téměř nemožná. Většina maleb tudíž musí být důkladně ohrazena a snad chráněna i duchy ochránců, kteří dohlíží na nevychované turisty.

Překvapilo nás, nakolik je mnoho maleb detailních a jak jsou mnohé pravdivé. Zaujala nás malba „bílého muže“ s rukama v bocích či v kapsách. Měl velice sebevědomý postoj a vyvolával pocit, že zbývá už jen, aby otevřel ústa a začal Australcům říkat, co mají dělat. O kontaktech s Evropany svědčí i malby plachetnic a koní. Zajímavé ale je, že již před setkáním s Evropany existovaly i jiné kontakty s okolním světem, což je ve skalních malbách Arnhemské země také zdokumentováno. Na australské pobřeží každoročně připlouvaly plachetnice Makasanů z jihu Sulawesi, kteří tu lovili sumýše „trepan“, se kterými pak obchodovali až v Číně.

Svět je malý, a přestože kultura Australců je naší západní mentalitě tolik vzdálená, často jsme měli u skalních maleb pocit, že skutečně cítíme ducha Arnhemské země. (Jan Chovaneček, Dana Nývltová: http://www.ceskenoviny.cz/cestovani/cestopisy/kolem-australie/index_view.php?id=8961)

From:

<http://cesty.in/> - **Cestovatelské stránky**

Permanent link:

http://cesty.in/doku.php?id=arnhemska_zeme_arnhem_land_plateau

Last update: **28. 08. 2015 19:02**

